

תגליות סיני (מאת בנו רותנברג, הוצאת מסדה, 205 עמודים) החלו ביום חורפי אחד, שבוע אחרי שצה"ל כבש את חציר הארץ, לאנד רובר ירוק, עמוס לעייפה מוון, דלק, מצלמות, חמישה אנשים וספר תנ"ך, עזב את הנגב הישראלי ליד ניצנה וחצה את הגבול. ליד ההגה ישב בעל הגיפ והמצי' למות: בנו רותנברג, צלם-עיתונות ותיק, חור בב פילוסופיה וארכיאולוגיה.

היה זה ראשון בסדרת מסעות, מחולות אל-ערש ועד פסגות גיבל מוסה ומעמקי קאניון אום סודיר. רותנברג, אשר בשנים האחרונות ליווה את הפרופסור האמריקאי גלסון גליק בסיוור-הגילויים שלו בנגב, הביא אתו מסיני אוסף עשיר של אינפורמציה, תיאורים וציורים מרהיבים, העושים מתגליות סיני את האלבוס המעניין ביותר שנולד במיבצע קדש.

מאה הצילומים, שנבחרו מתוך יותר מ-3000, מציגים מראות בלתי-ידועים על הישמון, כמו מיבצר סלאח-אל-דין בראס אל-גונג, שנועד לשמור על דרך החאגי ממזרים לחגיגתו: כדראחסנה רומיים ששרדו בשלי-מותם בתל אל-שייח; שרידי רבי-הירושם של המיבצר הצלבני בג'זירת פרעון במפרץ אי-לת; מצבת-זכרון פרעונית לאחד אקדנה, עבר אמנס השלישי; כתובת עברית-ארמית, בכתב נבטי, וציורי מנורה עברית, בקאניון הכתובות, מדרום-מערב לראס אל-נאקב. ובצד אתרים אלה: מראות מודרניים יותר, כמו מפרץ שרם אל-שייח, נמל אל-טור ומינור סנטה קתרינה על אוצרותיו ותושביו.

החידה עדיין פתומה. אך הצילומים מהמים רק מחצית הספר. המחצית השנייה דוחה את קוראיהם, ניתוחים מדעיים והשוואות עם כתביהם של עורכי-מסעות קדומים.

בסיום פרק דחוס-עובדות על צפונות סיני, כותב הארכיאולוג הנודע ד"ר יוחנן אהרונס, על זיהוי המדויק של הר סיני: "עוד בימי בית ראשון זיהו אותו עם הר חורב, שב-דרום חצי-הארץ, אין בדינו הוכחות לכונותו הנוהית הנה, אך לעומת זה אין בדינו גם שום הוכחה לשלילתו". אך איוה הוא הר חורב — גיבל סרבל, גיבל מוסה או גיבל קתרינה — זאת איש יכול לקבוע עדיין. והחידה המרתקת ביותר, לגבי ההיסטוריה של העם העברי, נשארה סתומה בדיוק כפי שהיתה לפני שפשוט על פני המדבר הגדול יחידות צה"ל ונחילי המדענים, הצלמים ו-חובבי הטבע של ישראל.

אי ש לא ועדר

תקומה (שירי הארץ וסיפוריה — 365 עמודים — הוצאת עמיחי) היא אחת מהפועות הבכורות של אירוע שיהיה אופייני לעשור — אנתולוגיה ספרותית. מבקרי-מחנה-עורך אבי תולוגיה יוסף ליכטנבום לא קיפה איש באנתולוגיה זאת. כונסו בה מיצירותיהם של 125 משוררים ומספרים — מאריכא, יוסף עד תמוז, בנימין.

אי ש לא נעדר וכל יצירה הקשורה איכ שהוא בתקומת הציונות, ישראל והעשור הראשון הכוללת. אפילו שיר העבודה של חיים נחמן ביאליק (מי יצינו מרעבנו / מי יאכילנו לחם רב?) ומי יצקנו כוס חלב? / מי תודה, למי ברכה? / לעבודה ולמלאכה)

אוסף אגרינומים. לשבת מיוחד ראוי יים הציונים הביוגרפיים שהוספו לכל יצירה. מהם אפשר ללמוד, בין השאר, כי המשורר משה טבנקין (בן מנהיג אחדות העבודה יצחק טבנקין ואחי מפקד פלמ"ח יוספלה טבנקין) הוא בחייו הלא-פיוטיים מנהל בית-הספר בעין-חורד, וכי חיים (הנה) מוסלית ופוחית, גורר השתלם לא רק ב-אוניברסיטת הפלמ"ח (שש שנים), ירושלים ופאריס אלא אף סיים, ככל מפקד פלמ"ח השחיה את מעיל העור שלו, את בית-הספר החקלאי כדורי.

אגב, כמשורר בעל חינוך לחקלאות מתגלה גם נתן אלתרמן, שהוא אגרונום לפי מקצועו, חניך המכון הגבוה לחקלאות בנאנס, צרפת.

* בגורת ישראלית אחרת של אותו מוסד היא אגרונום נתן (משק הפועלות) ינאית, הידועה כיום ינאית בגורת סטי' ושל ה' מדינת, רעיית נשיא המדינה, רחל בן-צבי.

עבר אל-נאצר ומארחים ברחובות מוסקבה * כאילו לא גונה פולחן האישי

לירות! בסיסמה מצלצלת זו פתח השבועון אל-מוצאור הקהירי במיפעל בעל ערך היסטורי. אפשר היה להרחיח את חמישים הליימ (300 ל"י) גם בעד שתיים או שלוש מלים — בתנאי שיוכלו לשמש סיסמה נאותה לרפוב' ליקה הערבית המאוחדת.

לצרפתים יש חרות, שווייץ, אחרונה, ל-אנגלים: אלוהים וזכותה! הסביר השבועון, מה יהיה לרפובליקה הערבית המאוחדת? בתנאי התחרות נאמר, כי הסיסמה צריכה להלום לא רק את האיתוד הסורי-מצרי, אלא גם איתוד העולם הערבי כולו, לכשיבוא. בי ראש ועדת השופטים ניצב פתחי רדואן, שר ההדרכה.

השבוע, אחרי שחלפו ארבעת השבועות המוקצים, פתחו השופטים את 3291 המעטפות, שנשלחו למערכת השבועון.

המצרים שולטים. בים הכולים הי מצריים, בלסו רק כולים בודדים על מעטפות המשתתפים מסודאן, קטר וצפון אפריקה. לא הגיעה אף תשובה אחת מעיראק, ואילו חלקם של הסורים הסתכם בפחות משני תריסרים.

לשופטים לא היה קשה להעניק את הפרס השני (20 ל"י), לסיסמה: "אמונה ועמל", ואת הפרס השלישי (10 ל"י) עבור "כוח לערבים ושלוש לעולם". גם את 20 פרסי-התנחומים של לירה אחת, העניקו ללא קשיים מיוחדים, עבור סיסמות כמו: "מולדת אחת, עם אחד"; "יד אללה עם המתאחדים"; "הרם ראשון!"; "רצון העמים מרצון האלוהים".

רק משביקשו להעניק את הפרס הראשון, גילו השופטים כי גם לא אחת מן ההצעות אינה ראויה לכבוד זה. הם הודיעו על חידוש התחרות — שהרי אין זה נאה ל-רפובליקה הערבית המאוחדת שאין לה סיסמה משלה.

מחרוזת

השר הפסיד

שארף מאליק, שר החוץ הלבנוני, חייב לקצין העתונות של משרדו, חסן סעיד, אלף לירות לבנוניות. את הסכום הוא הפסיד, כאשר התערב הדוקטור לפילוסופיה מאליק, כי האיתוד המצרי-סורי לא יצא לפועל. . . . סיכמון משפחתי פרץ בין שני בני-היהודים, מלכי עיראק וירדן. לפי מקורות מצריים, ביקש פייצל העיראקי כי האמיר שריף נאצר, דודו האמהי של המלך חוסיין, לא יתערב במדיניות המלך שלה. כתגובה ביקש חוסיין כי האמיר עבד אל-איללה, דודו האמהי של פייצל, יימנע אף הוא מהתערבות מדינית. . . . **צרפת מחתה** עבני בריטניה, על כי הרשתה למנהיג המורדים האלגירי פרחאט עבאס לבקר באנגליה, ולנהל מערכת תע-מולה בין הסטודנטים הערבים שם. הצ' טדקות האנגלים: עבאס נושא דרכון סורי.

* ניקיטה חרושצ'וב וקלימנט גרושילוב.

את האופוזיציה באה בדיוק בזמן שהצלחו תיו של גמאל עבד אל-נאצר במוסקבה (ראה לעיל) ונסיונות ההתפשרות האמריקאים עם נשיא רעים הולידו את החשש, כי המערב לא יסתכן במלחמה עם רעים כאשר זו תנסה להשתלט על הלבנון.

תושבי ביירות, סוחרים זהירים ומימנים מטבעם, לא מיהרו להצטרף להיענות לקריאת השביתה. הם עמדו מן הצד והמתינו. אך בצפון, היתה ההיענות כמעט מליאה. בעיר טריפולי נסגרו למעלה מ-90% של בתי העסק והמשרדים. חנות שנשארה פתוחה במרכז העיר הועלתה באש.

מנקים בפעולה. השובתים יצאו בי הפגנות המוניות. כוחות משטרה, אשר ביקשו תחילה לפזרם בשקט, נרגמו באבנים, מחסומים נעקרו ונופצו. השוטרים נופשו באלות, עמדו חדלי-אונים מול מטר האבנים של המפגינים. ואז קרה הדבר שהיה חייב לקרות, בארץ אשר תושביה התחלקו לשני מחנות וציודו בנשק עלידי הממשלה ומבי-ריחים סוריים: מבין עורות המפגינים נורו כמה יריות.

המשטרה השיבה אש, וכעבור שעה קלה הדהו ברחובות טריפולי שאון שרשרות של טנקים ורעם תותחים. הצבא הלבנוני, שהוזק במצב הכן מזה חודשים רבים לקראת אפשרות זאת, נכנס לפעולה. מכונות יריה טיאטאו את הרחובות, תוך דקות ספורות היו מוטלים על הארץ למעלה ממאה פצועים, ולפחות 15 הרוגים. המפגינים נסו בבהלה.

אך לא כולם נטשו את שדה הקרב. רבים תפסו מיקלט במסגדים, המשיכו ל-המטיר אש על החיילים והשוטרים. היה זה היום הראשון של המלחמה.

הצינור פוצץ. למחרת התפשטו המהומות לביירות ולשאר המדינה. בכל מקום הוזעק הצבא. חסידי האופוזיציה הקימו מיתרסים, הפעילו נשק אוטומטי למכביר. בפיהם היתה סיסמה אחת: "מחת לשמעון! יחי האיתוד!" מספר הפצועים וההרוגים טיפס ועלה.

הוטלו פצצות על ארמון הנשיא, על בית ראש הממשלה, על מוסדות ציבוריים. צינור הנפט העיראקי, אשר זרועו הצפונית מס' תיימת ליד טריפולי בחוף הים התיכון פוצץ. ליד בעלבק, באזור ההררי שבין סוריה והלבנון, נתקל הצבא הלבנוני ביחידת מסתננים סוריים חמושים, אשר חדרו לסיע לאוהדי האיתוד. ממשלת הלבנון הודיעה מיד על סגירת הגבול.

כאשר עלה שחר היום השלישי להתנגשויות, היה ברור כי הקרב הגדול, אשר יכריע את גורל הלבנון, החל בכל הרצינות.

רע"ם

דרושה: סיסמה

„כתוב חמש מלים — והרחחת חמישים

* הדורע הדומית, המסתיימת בחיפה, אינה בשימוש מאז 1948.

במרחב

מבעד מסך החול

קריאות באצטדיון

כאשר הופיע גמאל עבד אל-נאצר בפעם הראשונה באצטדיון לוזינקי, על שם לנין, במוסקבה, הריעו לו המוני הרוסים בקריאות קצובות „נאצר! נאצר!“ כאילו מעולם לא גונה פולחן האישיות בבית-המועצות. היה זה לפני 10 חודשים, ועבד אל-נאצר הופיע רק כציור ענק, שנישא על כתפי המשלחת המצרית לפסטיבל הנוער.

לפני שבוע הופיע גמאל עבד אל-נאצר שנית באצטדיון המוסקבאי הענק. הוא התיישב ליד ניקיטה חרושצ'וב ופמלייתו. בתא הנשיאות, נופף בידו ל-100 אלף ה-צופים אשר באו לחזות בתחרות כדורגל. ושוב הידהו קריאות ההערצה: „נאצר! נאצר!“

קריאות אלה הידהו בעולם כולו. בנוי דון ובחשיגנטון עצרו הדיפלומטים את נשיא מתם, הודיעו על תקתתם כי נשיא רעים ישוב ממסעו הסובייטי מתוך יותר ומוכן לשאת פעולה עם המערב. אפילו פאריס רמז זה על נכונותה להתפשר עם בן הגילוס, ולחדש את יחסיה עמו.

יותר מכל הדהו הקריאות במרחב: בי מצרים הוסיפו לעבד אל-נאצר פרסטיז'ה אדירה: בסוריה השתיקו במידה רבה את מערכת התחישות נגד האיתוד עם מצרים; בפדרציה האשמיית עוררו חשש, כי תר-ספת הפרסטיז'ה וההישגים הממשיים יותר של עבד אל-נאצר ממוסקבה, יגבירו את כוח התנועה הלאומית הערבית הפרו-מצרית בעיראק ובירדן; בלבנון הידרדרו העניינים במהירות לשלב הראשון של מלחמת אזרחים. אולם כל ההדים הללו היו רק הקדמה למה שעשוי להתרחש, אם יודיעו הסובייטים בהודעה משותפת, בתום הביקור, כי הם תומכים מלוא תמיכתם בדרישת הערבים ל-החזרת ישראל לגבולות החלוקה של 1947.

לבנון

הקרב החל ברצינות

במאבק בין תומכי הנשיא הפרו-מערבי כמיל שמעון, לבין מתנגדיו, בלט במיוחד נסיב אל-מותני, עורך הטלגרף הביירותי. אל-מותני, בעל נטיות שמאליות מוצהרות, היה אחד מאויביו הקיצוניים של שמעון. הוא ביטא התנגדות זו במאות מאמרי הסתה חריפים.

השבוע, שעה שהעורך היה בדרכו לביתו, נורה ונרצח על ידי אלמונים. מיד הקימו מנהיגי האופוזיציה את הקריאה: „רצח בי-פקודת הממשלה והנשיא!“ להבעת מחאה, קראו לכל תושבי הלבנון לפתוח בשביתה כללית.

באחריה המורעלת וריוחית-הפתחים, פעל הרצח כמאיץ בחבית של אבק-שריפה. קרי-